

Uključivanje djece s teškoćama u razvoju, čiji roditelji koriste pravo na dopust za njegu djeteta u redoviti desetsatni program redovnog vrtića

Povodom učestalog obraćanja Uredu pravobranitelja za djecu vezanog uz uključivanje u redoviti desetsatni program redovnog vrtića djeteta s teškoćama u razvoju, čiji roditelj koristi pravo na dopust do 7. god. života djeteta, Pravobranitelj za djecu daje mišljenje i stav Ureda, s prethodnim pregledom zakonskog i normativnog okvira vezanog uz navedenu problematiku.

Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi (NN 10/97) propisuje:

Članak 15.

(1) U dječjem vrtiću ostvaruju se:

- redoviti programi njege, odgoja, naobrazbe, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi djece predškolske dobi, koji su prilagođeni razvojnim potrebama djece te njihovim mogućnostima i sposobnostima,*
- programi za djecu predškolske dobi s teškoćama u razvoju,*
- programi za darovitu djecu predškolske dobi,*
- programi za djecu pripadnika etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina,*
- programi predškole,*
- programi ranog učenja stranih jezika i drugi programi umjetničkog, kulturnog, vjerskog i športskog sadržaja.*

(2) Dječji vrtić može izvoditi i druge programe u skladu s potrebama djece i zahtjevima roditelja.

(3) Na programe iz stavka 1. i 2. ovoga članka suglasnost daje Ministarstvo prosvjete i športa.

Članak 16.

(1) U ostvarivanju programa iz članka 15. ovoga Zakona dječji vrtić je dužan:

- stvarati primjerene uvjete za rast i razvoj svakog djeteta,*
- dopunjavati obiteljski odgoj i svojom otvorenosti uspostaviti djelatnu suradnju s roditeljima i neposrednim dječjim okruženjem.*

(2) Radno vrijeme dječjih vrtića mora biti usklađeno s potrebama djece i zaposlenih roditelja.

Članak 17.

(1) U dječjim vrtićima programi za djecu predškolske dobi s teškoćama u razvoju organiziraju se po posebnim uvjetima i programu koji propisuje ministar prosvjete i športa.

(2) Vrstu i stupanj teškoće u razvoju djeteta te potrebu odgovarajućih uvjeta za njegu, odgoj i zaštitu djece s teškoćama u razvoju, na prijedlog liječnika primarne zdravstvene zaštite, utvrđuje stručno povjerenstvo ustrojeno prema zakonu kojim su uređeni odnosi u području socijalne skrbi.

(3) Programe, postupak utvrđivanja darovitosti i uvjete rada s darovitom djecom predškolske dobi utvrđuje ministar prosvjete i športa.

Članak 20.

(1) Prednost pri upisu djece u dječje vrtiće, koji su u vlasništvu jedinica lokalne uprave i samouprave ili u državnom vlasništvu, imaju djeca roditelja žrtava i invalida domovinskog rata, djeca iz obitelji s troje ili više djece, djeca zaposlenih roditelja, djeca s teškoćama u razvoju, djeca samohranih roditelja i djeca uzeta na uzdržavanje, djeca u godini prije polaska u osnovnu školu i djeca roditelja koji primaju dječji doplatak.

(2) Način ostvarivanja prednosti pri upisu djece u dječji vrtić utvrđuje osnivač dječjeg vrtića svojim aktom.

Pravilnik o pravima roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju na dopust ili na rad s polovicom punog radnog vremena radi njege djeteta (NN 92/03) propisuje:

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom propisuju uvjeti i postupak za stjecanje prava roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju (djeteta s težim tjelesnim ili mentalnim oštećenjima ili težom psihičkom bolešću) na dopust za njegu djeteta i prava na rad s polovicom punog radnog vremena, te način i obračun isplate naknade plaće za korištenje tih prava.

Članak 2.

1. Težim smetnjama u razvoju iz članka 1. ovoga Pravilnika smatraju se teža tjelesna ili mentalna oštećenja ili teže psihičke bolesti zbog kojih dijete ne može samostalno izvoditi aktivnosti primjerene njegovoj kronološkoj dobi, već je ovisno o pomoći druge osobe kod:

- oblačenja i svlačenja,
- obavljanja osnovnih životnih potreba (hranjenje, kontrola mokrenja i stolice),
- pokretanja tijela jer to nije moguće ni uz pomoć ortopedskih pomagala,
- hranjenja putem sonde ili gastrosome,
- samostalnog korištenja lijekova o kojima ovisi održavanje života,
- samostalnog korištenja specijalne dijete koju, s obzirom na dob i na pokretljivost, moraju pripremati i davati roditelji,
- obavljanja svakodnevnih životnih aktivnosti, zbog promjene osobnosti u ponašanju i u reakcijama s progresivnim oštećenjem u intelektualnom, emocionalnom i socijalnom funkcioniranju.

2. Težinu tjelesnog ili mentalnog oštećenja ili psihičke bolesti iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje se prema odredbama Pravilnika o sastavu i načinu rada tijela vještačenja u postupku ostvarivanja prava iz socijalne skrbi i drugih prava po posebnim propisima (»Narodne novine«, br. 64/02.).

3. Nalaz i mišljenje o težini tjelesnog ili mentalnog oštećenja ili psihičke bolesti iz stavka 1. ovoga članka daju tijela vještačenja određena Pravilnikom iz stavka 2. ovoga članka na Obrascu br. 1 i Obrascu br. 2 koji su sastavni dio ovoga Pravilnika.

Članak 3.

1. Pravo na dopust za njegu djeteta i pravo na rad s polovicom punog radnog vremena može ostvariti jedan od roditelja djeteta s težim smetnjama u razvoju koji je u radnom odnosu s punim radnim vremenom pod uvjetom da drugi roditelj nije nezaposlen prema propisima o zapošljavanju, odnosno roditelj koji je u radnom odnosu s punim radnim vremenom, a koji sam živi s djetetom.

2. Izuzetno od stavka 1. ovoga članka jedan od roditelja može ostvariti jedno od prava iz stavka 1. ovoga članka ako drugi roditelj koji je nezaposlen nije u mogućnosti zbog svog psihofizičkog stanja pružiti potrebnu njegu djetetu s težim smetnjama u razvoju, ako je na odsluženju vojnog roka ili se nalazi u pritvoru ili na izdržavanju kazne zatvora duže od 30 dana.

Članak 6.

1. Jedno od prava iz članka 3. ovog Pravilnika roditelj ne može ostvariti dok koristi pravo na rad s polovicom punog radnog vremena po drugoj osnovi.

2. Jedno od prava iz članka 3. ovoga Pravilnika ne može ostvariti roditelj djeteta s težim smetnjama u razvoju, odnosno prestaje mu to pravo za vrijeme dok je dijete stalno ili tjedno

smješteno u ustanovi socijalne skrbi, zdravstva ili prosvjete, odnosno ako dijete boravi u ustanovi socijalne skrbi, zdravstva ili prosvjete svakodnevno duže od osam sati.

3. Izuzetno od stavka 2. ovoga članka roditelj koji sam živi s djetetom, a koji je obavezan raditi drugu smjenu, ima pravo na rad s polovicom punog radnog vremena, odnosno ne prestaje mu to pravo, iako dijete boravi u ustanovi socijalne skrbi, zdravstva ili prosvjete svakodnevno duže od osam sati.

Konvencija o pravima djeteta uz sva ostala prava, djetetu s teškoćama u razvoju priznaje pravo na posebnu skrb:

Članak 23.

1. Države stranke priznaju da dijete s teškoćama u duševnom ili tjelesnom razvoju treba uživati potpun i dostojan život u uvjetima koji potvrđuju njegovo dostojanstvo, promiču samopouzdanje i olakšavaju aktivno sudjelovanje u zajednici.

2. Države stranke priznaju djetetu s teškoćama u razvoju pravo na posebnu skrb te će, ovisno o svojim raspoloživim sredstvima, poticati i osiguravati svakom takvom djetetu kao i onima koji su odgovorni za njegovu skrb, pomoć koju zatraže i koja je primjerena stanju djeteta i okolnostima u kojima žive njegovi roditelji ili drugi koji skrbe za njega.

3. Priznajući da dijete s teškoćama u razvoju ima posebne potrebe, pružanje pomoći prema stavku 2. ovoga članka bit će besplatno kad god je to moguće, uz uvažavanje materijalnih mogućnosti djetetovih roditelja ili drugih osoba koje o njemu skrbe, te će biti osmišljeno tako da djetetu s teškoćama u razvoju osigura djelotvoran pristup obrazovanju, strukovnoj izobrazbi, zdravstvenim i rehabilitacijskim uslugama, pripremi za zapošljavanje i mogućnostima rasonode, na način koji mu omogućuje puno uključivanje u zajednicu i osobni razvoj, uključujući njegov kulturni i duhovni napredak.

Unutar postojećih zakonodavnih okvira, vođeni načelom najboljeg interesa djeteta, mišljenja smo da svako dijete s teškoćama u razvoju, a posebice ono kome je prema nalazu i mišljenju Prvostupanjskog tijela vještačenja utvrđeno postojanje težeg oštećenja zdravlja ima pravo na pomoć i podršku roditelja ali i na participaciju u zajednici, u smislu uključivanja djeteta u odgojno obrazovne ustanove. Naravno da odnos provedenog vremena uz roditelje i vremena u vrtiću treba biti jasno određen te mora pratiti i zadovoljavati potrebe djeteta.

Sama činjenica priznavanja roditeljima prava na dopust za njegu djeteta ukazuje na procjenu stručnjaka da dijete ima izvjesnu težinu oštećenja zbog koje ne može samostalno izvoditi aktivnosti primjerene njegovoj kronološkoj dobi, te da je ovisno o pomoći druge osobe. Stoga je nužno da dijete tu neophodnu pomoć i podršku dobije od svojih roditelja u dovoljnoj mjeri da bi zadovoljilo svoje potrebe.

S druge strane, vrtić može dopunjavati obiteljski odgoj, može djetetu pružiti sadržaje socijalizacije, potaknuti ga na ulaženje u interakcije s odraslima i vršnjacima koje će za njega biti poticajne i predstavljati dobro razvojno iskustvo. Također, dijete u vremenu provedenom u vrtiću može upoznati različite aktivnosti, igre, strategije i razviti produktivne kontakte.

Program i vrijeme provedeno u vrtiću najbolje će osmisliti stručni tim vrtića u suradnji s roditeljima, međutim mišljenja smo i stava da to ni u kojem slučaju ne treba biti desetsatni program, nego program prilagođen potrebama i mogućnostima djeteta.